

Precis som i verkligheten

Tidningen Arbetet 1993

Människan har alltid försökt förstå och beskriva världen genom konsten. Och så som jag ser det; den bästa konsten är ofta den, där konstnären - för att nå ut i universums oändlighet - tar avstamp på självets trampolin.

Det riktigt privata är allmängiltigt. Då menar jag inte att studera sin navel eller att visa upp sina skitiga lakan till allmän beskådan. Men det egna jaget med sina personliga erfarenheter, klass- och kulturbakgrund, osv, är den resonansbotten som konstnären har att spela med och mot.

Kastar jag en sten i vattnet blir ringarna större och större, de går inifrån och ut. Om jag utgår från mig själv så kanske jag hinner nudda oändligheten innan jag dör men om jag endast söker oändligheten, kanske jag inte hinner se mig själv.

Media som inte värjer för de politiska sammanhangen i Ryssland, Chile eller Afrika, kan darra som asplöv inför det lilla livet i Eslöv. Den som ger sig in i krig och elände, för att beskriva ett annat land liv, ses ofta som en massmedial hjälte. Medan den som ger sig in i Eslövs sociala djungel inte gör det.

De svar man söker blir tydligare i Managua än i Eslöv. Det kan vara lättare att få syn på de stora sammanhangen när man står utanför. Som gäst i annan kultur förvillas man inte av alla de nyanser (känslor) som visar livets komplexitet.

Näsan mot tavlan, ni vet. Står man för nära, blir bilden suddig. En viss distans är nödvändig. Å andra sidan, ju längre bort man går från tavlan för att betrakta den, desto mindre detaljer kan man urskilja.

Filmkonst handlar i mycket om balansgången mellan nära och avstånd, mellan privat och allmängiltigt, mellan det lilla och det stora. Det måste vara tillräckligt långt borta för att jag ska se det, men tillräckligt nära för att jag ska känna det.

En balansgång som svensk film dåligt klarar.

För om tavlan är Sverige, vad är det då vi ser? Eller inte känner? Vad är det för bild om oss själva som vi förmedlar till våra unga idag, och till framtiden?

Den som tittar på dagens filmer om en miljon år, vad ser den då? En svensk tönt? Bilden av den "typiska svensken" har blivit en allmän sanning, och vi förenas kring vårt missnöje över oss själva.

Ofta hör jag någon kommentera verkligheten med att "det är precis som på film". Mer sällan hör jag någon säga att en film "är precis som verkligheten".

Det fantastiska är, att verkligheten överträffar ofta dikten. Men när verkligheten skildras just så absurd eller fascinerande som den är, tas det inte för sanning utan för dikt. Sanningen har förlorat sin trovärdighet! Märkligt, va? Men är det verkligen säkert, att det inte finns en Garcia-värld i Molkom och en syndfull sång i Småland?